

אני זמי הושיעה נא ! ?

שיעור בסוכה במשורת רחל 17

משנה מסכת סוכה ד, ה

מִצֻּוֹת עֲרֻבָה פִּיֶצֶד, מְקוֹם הָיָה לְמִטָּה מִירוֹשָׁלַיִם, וְנִקְרָא מוֹצָא. יוֹרְדִין לְשֵׁם וּמְלַקְטִין מִשָּׁם מְרֻבִּיּוֹת שֶׁל עֲרֻבָה, וּבְאֵין זִזְקָפִין אוֹתָן בְּצִדֵי הַמְּזֻבָּח, וְרֹאשֵׁיהֶן כְּפוּפִין עַל גְּבֵי הַמְּזֻבָּח. תְּקַעוּ וְהִרְיעוּ וְתִקְעוּ. בְּכָל יוֹם מְקִיפִין אֶת הַמְּזֻבָּח פְּעַם אַחַת, וְאוֹמְרִים, אָנָּה ה' הוֹשִׁיעָה נָּא, אָנָּה ה' הַצְּלִיחָה נָּא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אָנִי וְהוּ הוֹשִׁיעָה נָּא.

חסד: שם ע"ב

רש"י על בבלי סוכה מה א: משבעים ושתיים שמות הן, הנקובים בשלש מקראות הסמוכין בפרשת ויהי בשלח ויסע וגו' ויבא בין מחנה ויט משה את ידו, ושלשתן בני שבעים ושתיים אותיות, ומהן שם המפורש אות ראשונה של פסוק ראשון, ואחרונה של אמצעי, וראשונה של אחרון, וכן בזה הסדר כולן, השם הראשון והווי"ו של ויסע, ה"א דכל הלילה, וי"ו דויט, ושם השלשים ושבע הוא אני אל"ף דמאחריהם, ונו"ן ראשון דהענן בחשבון של מפרע, וי"ד דרוח קדים:

שמות יד, יט-כא:

ויסע מל"אף ה'אלהים ההלך לפני מתנה ישראל וילך מאחריהם ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמד מאחריהם:
ויבא בין מתנה מצרים ובין מתנה ישראל ויהי הענן והחשך ויאר את הלילה ולא קרב זה אל זה כל הלילה:
ויט משה את ידו על הים וילך ידוד את הים ברוח קדים עזה כל הלילה וישם את הים לחרבה ויפקעו המים:

ויסעמלאכהאלהימההלכלפנימחנהישראלורילכמאחריהמויסעעמודהענןמפנייהמויעמדמאחריהמהלילהלכהזלאהזברקאלוהליהתאראי וכשחונננהיהיולארשיהנחמניבומירצמהנחמניבאבירויטמשהאתידועלהימויולכיהוהאתהימברוחקדימעזכהלהלילהוישמאתהימלחרבהויבקעוהמימי

גבורה: באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא

מדרש רבה איכה פרשה א פסקה לג: בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מוסיפין כח בגבורה של מעלה כמד"א (תהלים ס') באלהים נעשה חיל ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום כביכול מתישין כח גדול של מעלן דכתיב (דברים ל"ב) צור ילדך תשי.

תפארת: ראו עתה כי אני הוא

רמב"ם פירוש המשניות סוכה ד ה: אני משמות הש"י וכמו כן והו. כך אמרו המפרשים לגמרא, ואני אומר שהוא קורא, ורומז למה שאומר "ראו עתה כי אני הוא [ואין אלהים עמדי אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא ואין מדי מציל]" (דברים לב, לט), שזה הפסוק בא בשמירת ישראל וישועתם, וכאילו אמר אתה שאמרת "ראו עתה כי אני הוא" הושיעה נא כמו שהבטחננו.

נצח: עמו אנכי בצרה

רמב"ם פירוש המשניות סוכה ד ה: ומקצת הגאונים אמרו שהוא רוצה בו מי שאני והוא בצרה הושיעה נא, וזה על דרך הפשט והוא אמרו יתעלה "יִקְרָאֲנִי וְאֶעֱנֶהוּ" עמו אנכי בצרה [אחלצהו ואכבדהו] (תהלים צא טו).

הוד: "ואני בתוך הגולה", "והוא אסור באזקים"

תוספות בבלי סוכה מה/א: משבעים ושתיים שמות הן... ועדיין צריך טעם לזה למה נשתנו שני שמות הללו דאמרינן להו טפי מאחריני? משום דדרשינן באיכה רבתי קרא דכתיב ביחזקאל (א, א) "וְאֲנִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה" וקרא דכתיב בירמיה (מ, א) "וְהוּא אָסוּר בְּאֲזָקִים" כביכול הוא בעצמו והיינו הושענא שיושיע לעצמו:

יסוד: אני והו – בלי הפסקה

ספר חרדים פרק ד, דברי כבושין: אפילו כשאני בין העם כיון שאין רואה סתר לבבי אלא הוא לבדו ועוד אין משגיח תמיד בי להיטיב לי רק הוא לבדו ואין מי שיוכל להציל אותי מצרתי זולתו לכן לא יפסיקו ביני לבינו הנבראים כי כלם כאין נגדו ואני והוא לבדי עומדים והיינו דכתיב "חי ה' אשר עמדתי לפניו" וכתיב "התהלך לפני"...

מלכות: אני והו=אנא הוי'

רע"ב על סוכה ד ה: אני והו - בגימטריא אנא ה'.

דעת

רבי יהודה בר אילעאי

גבורה

חסד

באתערותא דלתתא

שם ע"ב

אתערותא דלעילא

תפארת

ראו עתה כי אני אני הוא

הוד

נצח

"ואני בתוך הגולה",

עמו אנכי בצרה

"והוא אסור באזקים"

יסוד

אני והו – בלי הפסקה

מלכות

אני והו=אנא הוי'